



ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

СЕДИШТЕ ♦ 11070 Н. Београд, Др Ивана Рибара 91 ♦ тел: 011/2093-800, 2093-801 ♦ факс: 011/2093-867 ♦ beograd@zzps.rs

РАДНА ЈЕДИНИЦА НОВИ САД
Радничка 20а
Тел: 021/48 96 301 Факс: 021/6616-252

број 03-34/2
датум 11.05.2009.

ЈП ЗА ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ,
УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ И УРЕЂЕЊЕ
Маршала Тита 70.
24 300 Бачка Топола

Предмет: Подаци о заштићеним природним добрима и Услови заштите природе за израду Програма урбанистичког плана за део Зобнатичког језера

Веза: Ваш предмет бр. 7/6 од 12.01.2009.

ЈП за грађевинско земљиште, урбанистичко планирање и уређење из Бачке Тополе доставило је Заводу за заштиту природе Србије Захтев за добијање података о заштићеним природним добрима за израду Програма урбанистичког плана за део Зобнатичког језера.

Поступајући по вашем Захтеву, на основу члана 129. Закона о заштити животне средине («Службени гласник РС», бр. 135/04) и одредбом члана 61. и члана 51. Закона о заштити животне средине («Службени гласник РС», бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95), Завод за заштиту природе Србије утврђује

УСЛОВЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ЗА ДЕО ЗОБНАТИЧКОГ ЈЕЗЕРА

1. Неопходно је очувати блиско - природну физигномију обале у што већој мери. Поплочавање или бетонирање обале свести на најнеопходнији минимум (што краћу деоницу). Користити еколошки прихватљиво решење за обалоутврду који садржи елементе природне вегетације.
2. Очувати тршћак у природном стању на источној обали северно од ветрењаче и дуж целе дужине западне обале. Дозвољена је изградња одређеног броја типских дашчаних молова, без додатних објеката или надстрешница, на следећим локацијама:
 - 2.1. дуж обале постојећег и планираног пикник простора (максимална удаљеност изградње 100 метара од ових просторних јединица)
 - 2.2. на западној обали, северно и јужно од прилазног пута за острво (максимална удаљеност изградње 100 метара од прилазног пута)
3. Јужна и западна обала језера представља станиште природних реткости и еколошки коридор. Забрањено је подизање сталних или привремених објеката на овом делу простора (изузетак је острво). Новопланирани мешовито туристичко-рекреативни садржаји и угоститељски објекти на води не могу да заузимају простор који је назначен на графичком прилогу.

РАДНА ЈЕДИНИЦА У НОВОМ САДУ
21000 Нови Сад, Радничка 20а
тел: 021/4896-301, 4896-302; тел/факс: 021/6616-252
novi-sad@zzps.rs

РАДНА ЈЕДИНИЦА У НИШУ
18000 Ниш, Вождова 14
тел/факс: 016/523-446; 523-449
nis@zzps.rs

ПРИШТИНСКА РАДНА ЈЕДИНИЦА
11070 Н. Београд, Др Ивана Рибара 91
тел: 011/2093-800, 2093-801; факс: 011/2093-867
beograd@zzps.rs

www.zzps.rs

Западну границу коришћења обале треба одредити у продужетку западне међне линије парцеле на којој се налази зграда пољопривредне школе.

4. Због присуства станишта природних реткости у непосредној близини западног дела планиране марине, на датој локацији забрањено је снабдевање пловних возила горивом. Осим наведеног, неопходно је предузети мере заштите за спречавање настанка и ширења последица евентуалних акцидентних ситуација. Ширење последица изливања горива и уља из пловних објеката на еколошки коридор спречити постављањем пливајуће завесе на одговарајућим локацијама, пре свега у правцу станишта природних реткости. Последице просипања горива и уља просутог на површину воде, као и других загађујућих материја морају се одмах санирати коришћењем одговарајућих мера (нпр. употреба *cansorb* средстава).
5. Зауљене отпадне атмосферске воде, као и санитарне отпадне воде, треба да буду адекватно пречишћене пре упуштања у реципијент.
6. На простору еколошког коридора и у зони хидролошког утицаја на станишта природних реткости није дозвољено складиштење опасних материја и нерегуларно одлагање отпада. За привремено одлагање чврстог отпада, на простору изван напред наведених локалитета, планирати довољан број контејнера који обезбеђују изолацију отпадних материја од спољашње средине. Контејнери се морају редовно празнити од стране надлежне комуналне службе.
7. Забрањено је директно осветљење обале и воде, као и постављање светлосних извора уз обалу ван постојећег и планираног пикник простора. Током планирања осветљења објеката, саме обале, насипа и прилазног пута за острво применити одговарајућа техничка решења у складу са еколошком функцијом локације (тип и усмереност светлосних извора, минимално осветљење у складу са потребама јавних површина). Обезбедити могућност смањења интензитета светлости изван радног времена објекта односно током друге половине ноћи. Високо зеленило око осветљених делова простора такође може да ублажи негативне утицаје осветљења.
8. Због еколошког значаја, план озелењавања треба да буде саставни део пројеката и треба да се остварује паралелно са изградњом објеката односно са уређењем простора. Поштовање датих услова озелењавања треба да буде обавеза и за приватна лица и неопходно их је уградити у све планске документе.
 - 8.1. Покровност високог зеленила не сме да прелази 40% у складу са шумостепским карактеристикама предела.
 - 8.2. У оквиру жбунасте и дрвенасте вегетације покровност лишћара треба да буде најмање 80%. Учешће аутохтоних врста у зеленилу треба да буде најмање 50%.
 - 8.3. Објекте и простор за паркирање одвојити зеленилом од обале и од насипа. Паркинг простор равномерно покрити високим лишћарима.
 - 8.4. Треба обезбедити очување и редовно одржавање травнате вегетације насипа и обале. Забрањена је садња високог зеленила на травнатим површинама дуж западне и јужне обале.

- 8.5. Током озелењавања избегавати инвазивне (агресивне алохтоне) врсте. На нашим подручјима сматрају се инвазивним следеће врсте: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus glandulosa*), багремац (*Amorpha fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), пенсилвански длакави јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gledichia triachantos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*), касна сремза (*Prunus serotina*), јапанска фалопија (*Reynouria syn. Fallopia japonica*), сибирски брест (*Ulmus pumila*). На овим површинама најчешће и багрем (*Robinia pseudoacacia*) има моћ агресивног ширења.
- 8.6. Предвидети конверзију монокултура багрема и инвазивног копривића аутохтоним врстама.
- 8.7. Очувати и обнављати природну вегетацију врба, аутохтоних топола и јасена уз обалу.
9. Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор ширине 10 метара уз целу дужину источне обале, од пошумљеног дела на северу до парка пољопривредне школе.
- 9.1. Жбунасте и дрвенасте врсте, које заузимају средишњи део овог коридора у ширини од 4-6 метара, могу да се саде у групацијама или шавовима који су местимично одвојени травнатом вегетацијом, чија ширина не може бити већа од 2 m. Укупна покривност травнате вегетације унутар овог појаса не може бити већа од 10%.
- 9.2. У оквиру жбунасте вегетације покривност лишћара треба да буде најмање 80%, а покривност аутохтоних врста (чије групације треба равномерно распоредити дуж зеленог појаса) не може бити мања од 60%. Предложене врсте су: *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Rosa gallica*, *Rosa canina*, *Viburnum lantana*, *Amygdalus nana*, *Prunus fruticosa*, *Ulmus minor*, *Ulmus laevis*, *Pyrus pyraeaster*, *Acer tataricum*, *Acer campestre*, *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *Frangula alnus*, *Crataegus oxyacantha*, *Ligustrum vulgare*.
- 9.3. Коридор треба да садржи травнату површину ширине 2-3 m са обе стране дрвеног/жбунастог дела. Травнату вегетацију одржавати редовним кошењем. Травнати део коридора може да садржи уређене цветне леје, претежно вишегодишњих врста, које не захтевају интензивну негу. Леје могу да заузимају највише 20% ове површине.
- 9.4. Растојање пешачких стаза, клупа и других садржаја од жбунастог коридора је најмање 5 m.

Образложење

ЈП за грађевинско земљиште, урбанистичко планирање и уређење из Бачке Тополе доставило је Заводу за заштиту природе Србије Захтев за добијање података о заштићеним природним добрима за израду Програма урбанистичког плана за део Зобнатичког језера.

На основу Члана 33. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/2004) «уређење простора, коришћење природних ресурса и добара одређено просторним и урбанистичким плановима и другим плановима» ... «заснива се на обавези да се обезбеди заштита и

несметано остваривање функција заштићених природних добара са њиховом заштићеном околином и у највећој могућој мери очувају *станишта дивљих биљних и животињских врста* и њихове заједнице». Планска решења за **смањење негативних утицаја** на суседна природна станишта треба да се заснивају на обавезама које потичу из Чланова 4, 5, 9. и 26 горе наведеног Закона.

Парк-шума и језеро «Зобнатица» настали су под антропогеним утицајем, али су интеракција природних фактора и историјат намене тих површина допринели стварању вредног комплекса станишта које је блиско природном стању. Присуство различитих типова станишта и бројних екотона (тршћак-језеро, тршћак-ливада, степа-шумостепа) на малом простору условљава висок степен специјског диверзитета. Уједно, за њих је еколошки везан већи број ретких и угрожених биљних и животињских врста. Предметни простор представља станиште природних реткости заштићене **Уредбом о заштити природних реткости** («Службени гласник РС», бр. 50/93). Приобална вегетација представља станиште бројним заштићеним врстама инсеката (нпр. *Lucanus cervus*, *Oryctes nasicornis*, *Papilio machaon*), водоземаца (*Pelobates fuscus*, *Hyla arborea*, *Rana dalmatina*) и гмизаваца (*Emys orbicularis*, *Natrix natrix*, *Lacerta agilis*). Акумулација «Зобнатица» са остацима природног водотока и долиноског комплекса Криваје представља рефугиум за угрожене биљне и животињске врсте степских и мочварних станишта и представља најзначајније влажно станиште Бачког лесног платоа за гнезђење и миграцију птица. Утврђено је гнезђење 75 птичјих врста и преко 70 врста користи простор за исхрану или за одмор током миграције. Укупно 74 врста од забележених 148 су заштићене као природна реткост. Велики број заштићених врста је везан за тршћак језера. Коришћење простора у близини ових микролокалитета такође треба ускладити са потребама опстанка природних вредности.

Овај комплекс станишта поседује делимично очуване еколошке коридоре који се пружају у уском појасу природних станишта дуж водотока Криваја и њених притока. Својство еколошког коридора је основна особина овог комплекса станишта и предуслов очувања природних реткости на фрагментима станишта, који не би опстали у изолованом положају. Обални појас, који омогућује миграцију врста, истовремено представља и станиште насељено водоземцима, гмизацима и птицама међу којима су и врсте заштићене као природне реткости. Бројност врста и јединки природних вредности показује сезонску варијабилност, са највећим вредностима у периодима миграције појединачних животињских група. У складу са **Уредбом о заштити природних реткости** на њиховим стаништима се уважава I степен режима заштите. Очување квалитета воде и одржавање што већег дела обале у блиско-природном стању неопходно је за дугорочни опстанак природних вредности. Због осетљивости приобалних подручја, изградња објеката у приобалном делу језера и река већини европских земаља се дозвољава само у изузетним случајевима и под посебним условима.

Израђени делови обале смањују проходност еколошког коридора представљајући баријеру за одређене врсте. Негативни ефекти израђених делова умногоме зависе од примењених техничких решења (тип обалоутврде, осветљеност, саобраћајна структура, проценат зеленила), као и од дужине измењене деонице. Извори светлосног зрачења угрожавају

ноћне врсте, јер функционишу као светлосне клопке, а такође стресно утичу на фауну у близини путева. Саобраћајнице, које пресецају еколошки коридор, представљају баријеру за највећи број врста животиња, повећавајући вероватноћу изумирања ретких врста и смањујући генетску разноврсност ловне дивљачи.

У складу са Чланом 26. Закона о заштити животне средине ("Службени гласнику РС", бр. 135/2004) "Заштита биодиверзитета, коришћење биолошких ресурса, генетички модификованих организама и биотехнологије врши се на основу овог закона и посебног закона, као и обавеза преузетих међународним уговорима" потребно је унети допуне које потичу из следећих међународних конвенција:

На основу Закона о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта ("Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 102/2007 од 7.11.2007. године), у политици планирања и развојној политици, у обавези смо:

- узети у обзир очување дивље флоре и фауне (Члан 3.)
- посветити посебну пажњу заштити области које су од значаја за миграторне врсте наведене у Додацима II и III (Члан 4.).
- поштовати забрану намерног оштећивања или уништавања места за размножавање или одмор врстама наведених у Додатку II (Члан 6).

На списковима ове конвенције се налази већи број врста чији опстанак зависи од очуваности приобалне вегетације видра (*Lutra lutra*), мочварна корњача (*Emys orbicularis*) и неколико врста жаба (*Pelobates fuscus*, *Bufo viridis*, *Hyla arborea*, *Rana dalmatina*) и мрмољака (*Triturus cristatus*).

Сходно Члану 8. Конвенције о биолошкој разноврсности ("Сл.лист СРЈ" Међународни уговори, бр.11/2001) потребно је регулисати или управљати биолошким ресурсима важним за очување биолошке разноврсности, у оквиру или ван заштићених подручја, а у циљу њиховог очувања и одрживог коришћења.

У складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности («Сл.лист СРЈ» Међународни уговори, бр.11/2001) дужни смо да спречавамо ширење или по потреби предузимамо мере за уништавање инвазивних врста. Њихово спонтано ширење не само да угрожава природну вегетацију, него и знатно повећава трошкове одржавања зелених површина.

Увидом у достављену документацију и документацију Завода, а у складу са прописаним мерама и режимима заштите, утврђени су услови као у диспозитиву.

Уколико су Вам потребне додатне информације о датим условима и мерама заштите, као и о предложеним методама, радо ћемо се одазвати Вашем позиву.

Достављено:

- наслову
- архиви
- документацији «Зобнатица»

ДИРЕКТОР

Проф. др Ненад Ставретовић